

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

3 juli 2002

MOTIE

**– van de heer Joris Van Hauthem –
betreffende een belangenconflict**

MOTIE

**– van de heer Ludwig Caluwé c.s. –
betreffende een belangenconflict**

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken
uitgebracht door de heer Karim Van Overmeire**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Mark Van der Poorten, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren André Denys, Marc van den Abeelen, Francis Vermeiren, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire ;

de heren Norbert De Batselier, Leo Peeters ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Sven Gatz.

Plaatsvervangers :

de heren Boudewijn Laloo, Luc Van den Brande, Eric Van Rompuy, Jan Verfaillie ;

de heren Louis Bril, Frans De Cock, Karel De Gucht, Gilbert Van Baelen ;

de heren Felix Strackx, Herman De Reuse, Miel Verrijken ;

de heren Gilbert Bossuyt, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Geysels ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Zie :

1262 (2001-2002)

– Nr. 1 : Motie

1280 (2001-2002)

– Nr. 1 : Motie

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Joris Van Hauthem	4
II. Toelichting door de heer Ludwig Caluwé	5
III. Gedachtewisseling	6

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken hield op 2 juli 2002 een gedachtewisseling over het wetsontwerp tot vervanging van artikel 43quinquies en tot invoering van artikel 66 in de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (*Parl. St. Senaat 2001-2002, nr. 2-1207/1*), naar aanleiding van de moties van de heer Joris Van Hauthem, respectievelijk van de heer Ludwig Caluwé en mevrouw Brigitte Grouwels, betreffende een belangenconflict (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, nr. 1262/1 en 1280/1*).

I. Toelichting door de heer Joris Van Hauthem

De heer *Joris Van Hauthem* verklaart dat zijn motie betrekking heeft op het bij de Senaat ingediende wetsontwerp tot wijziging van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken. Het ontwerp wordt wellicht besproken in de plenaire vergadering van de Senaat van 10 juli 2002.

Het bedoelde wetsontwerp bepaalt dat het taalexamen voor magistraten, althans voor de magistraten in Brussel die een voldoende kennis van de andere taal moeten hebben, wordt toevertrouwd aan Selor. Dat is geen probleem. Het probleem bestaat erin dat het ontwerp twee niveaus van taalvereisten instelt. Van de korpsoversten, de voorzitters van de politierechtbanken, de vrederechters en een derde van de federale magistraten zal een proef worden afgenomen, waarmee wordt gepeild naar hun actieve en passieve kennis, zowel schriftelijk als mondeling, van de andere taal. Indien men in die proef slaagt, zou dat een bewijs moeten zijn van een grondige kennis van de andere taal. Voor alle andere magistraten zal een mindere taalvereiste gelden.

In de memorie van toelichting bij het ontwerp wordt de gerechtelijke achterstand in Brussel nog maar eens als motief gehanteerd. Tijdens de vorige legislatuur gebruikte de toenmalige Minister van Justitie, de heer De Clerck, hetzelfde argument toen hij probeerde om het onderscheid tussen voldoende en grondige kennis van de andere landstaal in te voeren, en dus de taalvereiste af te zwakken. Het Vlaams Parlement heeft ook toen een belangenconflict opgeworpen, met als resultaat dat het ontwerp nooit meer werd geagendeerd.

Het wetsontwerp tot wijziging van de taalwetgeving in gerechtszaken moet worden samengelezen

met het wetsontwerp over de toegevoegde rechters. Van die toegevoegde rechters, die buiten het toepassingsgebied van de taalwetgeving vallen, wordt ook gezegd dat zij nodig zijn om de gerechtelijke achterstand in Brussel aan te pakken. Tegen het ontwerp over de toegevoegde rechters heeft het Vlaams Parlement tweemaal een belangenconflict opgeworpen.

Volgens de memorie van toelichting bij het ontwerp over de toegevoegde rechters zou “alleen een wijziging van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken [...] tot een structurele oplossing kunnen leiden”, maar “dergelijke wijziging vereist belangrijk en delicaat wetgevend werk”. Om het systeem van de toegevoegde rechters, dat al bestond, verder uit te breiden, argumenteert men dus dat het te delicaat is om aan de taalwetgeving te raken.

Bij het overleg over het belangenconflict met betrekking tot het wetsontwerp over de toegevoegde rechters hanteerde de voorzitter de volgende argumenten :

- De kennis van de andere taal die door de taalwetgeving voor de Brusselse rechtbanken wordt opgelegd – twee derde van de magistraten moet kennis hebben van de andere taal – houdt verband met het officieel tweetalig karakter van Brussel en heeft dus niets te maken met het aantal procedures die in het Nederlands of in het Frans worden gevoerd.
- Naast de in het kader benoemde rechters komt een mobiel korps van toegevoegde rechters, die niet aan de taalwetgeving onderworpen zouden zijn. Daardoor ontstaan er twee soorten van rechters : zij die in taalgemengde zaken kunnen functioneren, en andere die dat niet kunnen, wat in strijd is met de belangen van de partijen.
- Gedurende 25 jaar hebben de opeenvolgende Franstalige Ministers van Justitie voor wat Brussel betreft geen rekening gehouden met de taalwetgeving. Volgens de heer Van Hauthem heeft dat voor gevolg dat er bijna geen eentalige Nederlandstaligen meer kunnen worden benoemd, terwijl het in de praktijk de Nederlandstaligen zijn die ervoor zorgen dat de twee derde regel nog min of meer wordt gerespecteerd.
- Als de benoemingen die in strijd zijn met de taalwet doorgaan, dan verliest de regel dat de minister vooraf een gemotiveerd advies aan de betrokken rechtbank moet vragen om toege-

voegde rechters in te schakelen nog meer van zijn waarde.

- Toegevoegde rechters zijn voor het leven benoemd. Indien ze ondanks hun eentaligheid voor Brussel worden aangewezen waarborgt niets dat ze, eenmaal benoemd, aan de taaleisen zullen (of willen) voldoen.
- De wet op de toegevoegde rechters is bedoeld om conjuncturele problemen te bestrijden, terwijl het ontwerp een antwoord is op een structureel probleem.
- De wet op de toegevoegde rechters bepaalt dat toegevoegde rechters worden aangewezen volgens de behoeften van de dienst, die moeten blijken uit een globale evaluatie van de werking van de betrokken rechtbanken, de beschrijving van de uitzonderlijke omstandigheden die de toevoeging rechtvaardigen, en de concrete taken die de toegevoegde rechter zal waarnemen.

Vervolgens verwees de voorzitter naar het Verslag van de Commissie betreffende de gerechtelijke achterstand in Brussel van december 1999, waarin een aantal structurele oplossingen worden gesuggereerd.

Bij de rechtbank van eerste aanleg van Brussel zijn van het kader van 105 rechters, 104 plaatsen ingevuld. Van die 104 magistraten zijn er 83 benoemd : 33 Nederlandstaligen, waarvan er 31 het bewijs hebben geleverd van een grondige kennis van de andere taal, en 50 Franstaligen, waarvan er slechts 19 dat bewijs leverden. Bij de 21 aan Brussel toegewezen toegevoegde rechters zijn er 17 eentalig Franstaligen en 4 Nederlandstaligen. Hier is duidelijk sprake van een scheefgetrokken situatie.

Hoewel men de gerechtelijke achterstand in Brussel steeds als argument hanteert, blijkt uit verslagen van de Hoge Raad van Justitie dat niet alleen de taalvereisten daarvoor verantwoordelijk zijn : dat men in Brussel het kader niet kan opvullen, is het gevolg van nog tal van andere factoren. Enerzijds stelt de federale regering dat de structurele maatregel die men zou moeten nemen, namelijk de wijziging van de taalwetgeving, te delicaat is. Daarom opteert zij voor een uitbreiding van het systeem van de toegevoegde rechters, die buiten het toepassingsgebied van de taalwetgeving vallen. Anderzijds neemt men dan toch die structurele maatregel. Voor de Franstaligen is dat een uitnodiging om over te gaan tot eentalig Franstalige benoemingen : de taalvereiste wordt immers afgezwakt, en

zelfs als men aan die vereiste niet voldoet, kan men nog toegevoegd rechter worden. In dat geval moet men aan geen enkele taalvereiste voldoen, en krijgt men er nog een premie bovenop. Wel heeft de Minister van Justitie in de loop van de besprekingen beloofd om een tweetaligheidspremie in te voeren.

Naar aanleiding van het overleg over het belangenconflict met betrekking tot de toegevoegde rechters, werd door de delegatie van het Vlaams Parlement een aantal zeer objectieve en redelijke argumenten gehanteerd. Minister van Justitie Verwiltgen beloofde zowel in de Kamer als in de Senaat dat de maatregel van de toegevoegde rechters tijdelijk zou zijn. De regering zou daartoe een amendement indienen. Hij stelde letterlijk : “Aldus is de regering bereid het wetsontwerp te amenderen in die zin dat de verhoging van het aantal toegevoegde magistraten slechts toegestaan is voor een beperkte periode van vier jaar”. Uiteindelijk werd het wetsontwerp toch niet geamendeerd. Men kan dat niet verwijten aan de Minister van Justitie. Wellicht stond hij onder zware druk van de Franstaligen.

Overwegende dat men het systeem van de toegevoegde rechters zelfs niet tijdelijk maakt, en dat men tegelijkertijd de taalwetgeving wijzigt om de taalvereiste af te zwakken, is het logisch dat het Vlaams Parlement ook tegen het ontwerp tot wijziging van de taalwetgeving een belangenconflict opwerpt. Dat ontwerp is niet in het belang van de rechtsonderhorigen, niet alleen de Nederlandstalige, maar alle rechtsonderhorigen. Bovendien is het zeer goed mogelijk dat het afzwakken van de taalvereiste en het aanstellen van eentalige toegevoegde rechters meebrengen dat de gerechtelijke achterstand eerder toeneemt dan afneemt. Men zal immers vertalingen moeten maken en tolken inschakelen.

II. Toelichting door de heer Ludwig Caluwé

De heer *Ludwig Caluwé* wijst erop dat het betwiste wetsontwerp betrekking heeft op dezelfde problematiek als het wetsontwerp op de toegevoegde rechters. Het belangenconflict dat werd opgeworpen tegen dat laatste ontwerp heeft geen resultaat opgeleverd. Zelfs het aan de heer Erdman toegezegde amendement om de tijdelijkheid van de maatregel in te voeren, werd uiteindelijk niet ingediend. Het aan de Senaat overgezonden ontwerp voorziet dus niet in die tijdelijkheid.

De voorzitter van het Vlaams Parlement stuurde reeds een brief aan de Vlaamse regering met de

vraag waarom zij het advies dat het belangenconflict weerlegt mee onderschreef in het Overlegcomité. In elk geval is het aangewezen om ook ten aanzien van het tweede ontwerp, dat de taalwetgeving wijzigt, een belangenconflict op te werpen.

De problematiek van de gerechtelijke achterstand in Brussel is zeer complex, en kan niet tot de taalproblematiek worden teruggebracht. In de mate dat men dat wel doet, zijn er overigens andere oplossingen gesuggereerd dan degene die voorliggen. De twee voorgestelde oplossingen waren ofwel het uitbreiden van het aantal toegevoegde rechters, ofwel het versoepelen van de voorwaarde van tweetaligheid. Het was het een of het ander. Nu moet men vaststellen dat men beide opties volgt : er worden twee wetsontwerpen ingediend, die samen worden behandeld. Bovendien zijn de toegevoegde rechters geen tijdelijke, maar een permanente maatregel. Er zijn dus voldoende redenen om een belangenconflict op te werpen.

De heer Caluwé vreest dat de achterstand in gerechtszaken in Brussel door de voorliggende maatregelen nog zal toenemen. Ook de heer Van Vaerenbergh wees daarop bij het overleg met de Kamer. Er zijn immers zoveel aspecten van tweetaligheid aanwezig in de procedures in Brussel, dat eentalig Franstalige rechters tolken en vertalers zullen moeten inschakelen.

Met de voorgestelde maatregelen wil men het Brusselse gerecht uit de nood helpen. Nochtans is het de gerechtelijke achterstand van het Hof van Cassatie die overduidelijk te wijten is aan taalredenen. Daarvoor ontwikkelt men echter geen oplossingen, of toch geen oplossingen die de bestaande noden zouden lenigen, zoals een uitbreiding van het aantal Nederlandstalige rechters in het Hof. Ook dat is een belangrijke overweging.

III. Gedachtewisseling

De heer *Etienne Van Vaerenbergh* heeft het moeilijk met de combinatie van de twee ontwerpen. Bovendien heeft men zich niet gehouden aan de belofte om het ontwerp op de toegevoegde rechters te amenderen.

De spreker herinnert eraan dat er in de jaren zestig twee soorten taalexamens bestonden, waaruit moest blijken of men al dan niet perfect tweetalig was. Wie slaagde in het minder zware examen, kon plaatsvervangend vrederechter worden. Nadat het onderscheid tussen de beide examens vervaagde, organiseerde men vanaf 1963 nog maar één examen.

De heer Van Vaerenbergh heeft er op zich geen bezwaar tegen dat er twee soorten van examens bestaan. Het is immers belangrijk dat een rechter een minimum van conversatie kan voeren met de rechtsonderhorigen en hen kan begrijpen. De combinatie van de twee ontwerpen ligt echter moeilijk.

Volgens de heer *Norbert De Batselier*, die in persoonlijke naam spreekt, is de combinatie van de twee wetsontwerpen ontoelaatbaar. Eerst wou men het systeem van de toegevoegde rechters uitbreiden, wat werd voorgesteld als een conjuncturele maatregel. Thans stelt men ook nog een structurele maatregel voor, terwijl men de conjuncturele maatregel niet echt conjunctureel wil maken. Twee dergelijke fundamentele ingrepen, dat gaat te ver.

De spreker erkent de moeilijke taalspecificiteit van het rechtsgebied : die komt nog eens bovenop de algemene vertraging. Volgens het verslag van de Commissie Gerechtelijke Achterstand, dat een aantal oplossingen suggereert, heeft het ene nochtans niet veel te maken met het andere. Voor de Franstaligen is het natuurlijk wel een voor de hand liggend argument.

Van de toegevoegde rechters een tijdelijke maatregel maken, volstond niet voor het Vlaams Parlement. Dat was immers slechts een kleine toegeving. Daarom werd geen akkoord bereikt met de Kamer. Nadien heeft men die tijdelijkheid dan zelfs niet meer ingeschreven. Dat is een kaakslag voor het Vlaams Parlement. Daarom is het aangegeven dat over beide maatregelen nog eens overleg wordt gepleegd. Het is inderdaad belangrijk dat de discussie over de tijdelijkheid van de toegevoegde rechters wordt hernomen. Deze motie betreffende een belangenconflict kan daarvoor een element zijn.

De commissie stemt ermee in om over de moties betreffende een belangenconflict te beraadslagen in de plenaire vergadering van 9 juli 2002.

De verslaggever,

De voorzitter,

Karim
VAN OVERMEIRE

Norbert
DE BATSELIER